

2014 Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı: 33, s.159-169

**ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ
SERAMİK DERSLERİNDE UYGULANAN ÖĞRETİM YÖNTEM VE
TEKNİKLERİ İLE ARAÇ-GEREÇ VE MALZEME KULLANIMININ
İNCELENMESİ**

Naile ÇEVİK¹

ÖZET

Araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı ortaöğretim okullarındaki seramik eğitimi derslerinde öğretim-yöntem ve teknikleri ile araç-gereç ve malzeme kullanımının öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi ve bu alanda bir modül program önerisi sunulması amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini; Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı ortaöğretim okullarında seramik eğitimi derslerinde görevli 34 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada anket yoluyla tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre: Öğretmenlerin, seramik eğitimi derslerinde en fazla kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerinden iş başında eğitim olduğu; yöntem ve tekniklerin seçiminde en önemli unsurun zaman unsuru olduğu, yöntem ve tekniklerin seçiminde karşılaşılan sorunların müfredat yetiştirme kaygısı olduğunu ve araç-gereç kullanımında bazı araç-gereçlerin nasıl kullanılacağına bilinmemesi sorunu olduğu gözlenmektedir. Araştırma kapsamında, işlem basamaklarının hem iki boyutlu hem de üç boyutlu görselleri ile desteklenen akıtma yöntemi ile yapılan ajur dekoru modül programı, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ön gördüğü modül yazım formatına uygun biçimde öneri olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mesleki ve teknik eğitim, seramik, seramik eğitimi, görsel sanatlar eğitimi.

**STUDY FOR EDUCATION METHODS AND TECHNIQUES AND USAGE OF
EQUIPMENTS AND MATERIALS WHICH ARE APPLIED IN CERAMIC
LESSONS IN SECONDARY SCHOOLS ACCORDING TO TEACHERS'
OPINIONS**

ABSTRACT

In the study, determination of educational methods and techniques and usage of equipments and materials in the ceramic training lessons of secondary schools which are under Ministry of Education General Directorate of Occupational and Technical Education according to teachers' opinion, and a module programme suggestion on such field was aimed to be presented. Target population of the study consists of teachers who are being employed in ceramic education lessons in secondary schools under Ministry of Education Directorate of Occupational and Technical Education. In the study, screening model with survey was used. According to results of the study: It is observed that the most preferred educational method and technique by teachers in ceramic training lesson is on-the-job training; that the most important element in selection of method and technique is the time factor; that the problems encountered in selection of methods and techniques are the concern for curriculum completion, and that the problems in material using is not to know how to use

¹ Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel, nailecevik@gazi.edu.tr

some equipments. In the scope of the study, hemstitch decoration made by flowing method module program which is supported by both two-dimensional and three-dimensional visuals of process steps, has been presented as the suggestion suitable for the module writing format which is prescribed by the Ministry of Education.

Key Words: Occupational and Technical Training, ceramic, ceramic training, visual arts training

GİRİŞ

Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkinlikler dizgesidir. Eğitim bireyin doğumundan ölümüne kadar devam eden bir süreçtir (Fidan ve Erden, 1993). Yeni icat ve gelişmelere bağlı olarak gerek kişilerin gerekse toplumun beklentileri farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma, eğitimin ve okulların öncelikle hedeflerinin değişimine yol açmaktadır (Özcan, 2007).

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

Genel eğitim kapsamında Görsel Sanatlar Eğitimi; sanatların yasa ve tekniklerini kullanarak bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanıdır. Sanat eğitimi sürecinde; algılama, bilgilenme, düşünme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve eleştirme davranışları estetik ilkeler doğrultusunda sanatların dili kullanılarak edinilir (Kehnemuyi,1992; Gençaydın, 1990).

Başarılı bir görsel sanatlar eğitimi programı; (1) Öğrenci için eğitsel bir değer taşımalıdır, (2) Öğrencinin önce ve sonra öğrendikleri arasında bir ilişki olmalıdır, (3) Eğitim süresi öğrenciye yönelik olarak doğru saptanmalıdır, (4) Kuramsal ve uygulama basamakları öğrenciye belirtilmelidir, (5) Uygulanan program öğrencinin ilgi alanını belirlemeye yönelik olmalıdır ve (6) Program içerisinde verilen bilgiler gerçek yaşamda da uygulanabilir olmalıdır (Alma, 2005; Kırıçoğlu, 2002; San,1983).

Görsel sanatlar eğitimi, eğitim ile sanatın değişik konumlarda, değişik boyutta ve ağırlıkta bir araya geldiği bir alandır. Çevreyle ilk tanışma, görme, algılama, adlandırma ve düzenleme ile başlayan sanat eğitimi daha sonra ürün verme tat alma olarak gelişir. Görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler; anlatım, soru-cevap, problem çözme, gösteri, gözlem gezisi, örnek olay inceleme, grup tartışması ve iş başında eğitimidir (Kırıçoğlu, 2002).

SERAMİK ve SERAMİK EĞİTİMİ

Teknik açıdan, seramik; nesnenin biçimlendirilmesinde plastikliği sağlayan kil ile fırınlama sırasında parçanın kırılmasını ya da çatlamasını önleyen kuvars ve bu ikisini bağlayan ergitici feldspat karışımından oluşan hamurla yapılan nesnelere niteler. Seramiğin ana malzemesi, su geçirmez killi toprak, balçık ya da çamurdur (Anılanmert ve Rona, 1997; Çobanlı, 1995).

XIII. yüzyılda Anadolu Selçukluları ile başlayan geleneksel Türk seramik sanatı, İslami düşünceler doğrultusunda gelişir. Osmanlı döneminde üretimin artmasına rağmen devletin gerilemesiyle seramiğin de gelişimi duraksar (Uludağ, 1998: 37). Cumhuriyetin ilanı ile seramikte egemen olan geleneksel üretim tarzı değişmiş ve çağın gereksinmelerine yanıt verebilecek, teknik ve teknolojik anlamda kalkınmaya yönelik girişimler başlamıştır (Ağatekin, 2002).

Günümüzde yaşanan teknolojik ilerlemeler seramik eğitiminde de kendini ortaya çıkarmıştır. Çağdaşlaşma sürecinde gelişen ve endüstriyel bir kimlik kazanan seramik sanatı aracılığı ile Meslek Liselerinde, seramik tasarım ve teknolojisi programı ile bireylere öncelikli temel bilimleri içeren bilgi ve becerileri kazandırmanın yanı sıra çağımızın gereği olan güçlü insan ilişkileri, iletişim kurabilme, değişimlere ve günümüz teknolojilerine uyum sağlayabilme, sistemleri ve malzemeleri anlayıp kullanabilme yeterliklerini kazandırmak hedeflenmiştir. Bu programın genel amacı; bireylerin temel yeterlikler üzerine temel mesleki bilgi ve becerilerle donatılmasını sağlamaktır (Çağlar, 2012; Demir, 2010).

Seramik Eğitiminde Kullanılan Araç Gereçler

Genellikle seramik eğitiminde kullanılan araç-gereçler okullarda bulunan atölyelere göre değişim gösterir. Çamur atölyesinde, pervaneli karıştırıcı, çamur açma makinesi, çamur tornası, turnetler vb. malzemeler bulunur. Çamur ve sır hazırlama atölyesinde bilyeli sır ve çamur değirmenleri, titreşimli elek, bölmeli filtrepress makinesi, burgulu karıştırıcı yer alır. Sırlama atölyesinde kuru madde kapasiteli değirmen, pistole, sır karıştırıcı pervane bulunur. Alçı atölyesinde alçı tornası, fırın odasında ise havalandırma ve fırın içinde kullanılan taşıyıcı malzemeler, fırın eldivenleri, taşıma arabaları ve fırın yer alır (Özen, 2002: 41-64). Dekor atölyesinde baskı presi, ışıklı masa, rakle, kasnak, agra dizör vb. araçlar bulunur. Ayrıca seramik eğitiminde sıklıkla kullanılan malzemeler arasında merdaneler, süngerler, sulu kil triline, havan, düz-dişli sistreler, misina-tel, çeşitli bıçaklar, delici iğneler, modelaj kalemleri, dip alma aletleri, çeki tahtaları, zımpara kağıdı, çelik ovma teli, çeşitli fırçalar vb. kullanılır (Frigola, 2006: 20-25). Bunların dışında materyal konuya ilişkin örnekler, basılı kaynaklar (ders kitabı ya da ders notu), elektronik materyaller (bilgisayar, projeksiyon vb.) ve çeşitli resim/fotoğraflar sayılabilir.

Seramik Eğitiminde Kullanılan Teknikler

Seramik tasarım eğitiminde kullanılan tekniklerden biri elle şekillendirme tekniğidir. Bu tekniğin kapsamında serbest şekillendirme, kütle çamurdan oyma, çimdikleme, sucuk, plaka, iç-dış sıvama gibi teknikler sayılabilir. Dekorlama teknikleri ise; astar, kazıma, perdahlama, kabartma, oyma, çamur ekleme, sünger, kağıt, doku, silindir ve damga mühür teknikleridir. Sırlama teknikleri fırça, pistole, daldırma ve akıtma gibi tekniklerdir. Bu tekniklerin dışında tornayla şekillendirme, şablonla şekillendirme ve baskı teknikleri de seramik eğitiminde kullanılır (Daşdağ, 2009: 71).

TÜRKİYE'DE ORTAÖĞRETİM İLE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM OKULLARI

Ülkemizde formal eğitim, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden meydana gelmektedir (Fidan ve Erden, 1993). Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az dört yıllık öğrenim veren, 14-17 yaş grubu çocukların eğitimini kapsayan genel liseler ile mesleki ve teknik liselerden oluşur (MEB, 2011). Mesleki ve teknik eğitimin amacı, özellikle endüstrinin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü ortaöğretim ve yükseköğretim seviyesinde karşılamaktır. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin belli bir iş veya mesleki alanda bilgi ve becerisini artırmaktır (İşler, 2006; Germe, 1990).

MODÜLER ÖĞRETİM KAVRAMI

Bireye kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumların kendi kendine öğrenmeye olanak sağlayacak biçimde modüler birimler halinde planlanması, uygulanması ve

değerlendirilmesi “Modüler Öğretim” dir. Kelime anlamı ile modül; bir bütünün bölünebilen parçalarını ifade etmektedir. Bir başka deyişle kendi içinde bir anlam bütünlüğü taşıyan küçük birimler olarak tanımlanabilir (MEB, 2011). Bu yaklaşımda, öğrenme-öğretme etkinlikleri kendi kendine öğrenme olanağı sağlayacak tarzda, kendi içinde bütünlüğü olan ve birbirlerini işlevsel olarak tamamlayacak biçimde bağımsız öğrenme elemanları şeklinde düzenlenir (Aydın, 1991).

Modüler program yaklaşımı değişikliklere hızlı bir biçimde cevap veren esnek bir yapıya sahip olması nedeniyle tercih edilmektedir. Öğrencilerin belirli hedefe ulaşmasını sağlamaya dönük olarak her modül, birbiri ile uyumlu olarak çalışan belirli parçalardan oluşmaktadır. Modül, öğrencinin kendi hızında ilerlemesine ve kaydettiği başarının kendisine anında bildirilmesine olanak sağlamaktadır (Nazlı, 2010).

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı; Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim okullarında yer alan seramik dersinin işlenişinde kullanılan öğretim yöntem-teknikleri ile araç-gereç ve malzeme kullanımını seramik alan öğretmenlerin görüşlerine dayanarak belirlemektir. Ayrıca bu çalışma kapsamında öğrenci tarafından uygulaması kolay, sonuçları hem endüstriyel hem de artistik alanlarda kullanılabilir “akıtma yöntemi ile yapılan ajur dekorları” başlıklı yeni bir modül öneri olarak sunulmuştur.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Türkiye genelinde orta öğretim kurumlarında seramik alanında eğitim alan öğrencilerin mesleki bilgi ve beceri edinimine katkısına yönelik herhangi bir kapsamlı çalışma yoktur. Bu araştırma, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü’ne bağlı okullarda verilen seramik alan eğitiminin durumunun belirlenmesi açısından alandaki boşluğu doldurması ve orta öğretim kurumları programlarında yer alan seramik derslerinin Türkiye ölçeğinde ele alması açısından önem taşımaktadır.

Bununla birlikte; araştırma sonuçlarının değerlendirilmesiyle Türkiye’deki orta öğretim kurumları programlarında yer alan seramik derslerinde öğretim yöntem ve teknikleri ile araç-gereç ve malzeme kullanımında öğretmen görüşlerini tespit ederek uygulanan seramik alan eğitimi programlarının yeniden yapılandırılmalarına ve/veya iyileştirilmesine olanak sağlaması açısından da oldukça önemlidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, Türkiye’deki orta öğretim kurumları programlarında yer alan seramik derslerinde öğretim yöntem ve teknikleri ile araç-gereç ve malzeme kullanımında seramik alan eğitimi modül programlarına ilişkin öğretmen görüşlerini betimlemeye yönelik olduğu için tarama modelindedir. Araştırma kapsamında uzman görüşlerine göre geliştirilen anket yönteminin yanı sıra açık uçlu sorularda kullanılmıştır.

Evren

Bu araştırmanın evreni Türkiye’deki Kız ve Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü’ne bağlı toplam 13 okulda seramik alan dersini veren 34 öğretmeni kapsamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Türkiye'deki Kız ve Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı okullardaki seramik eğitimi dersini veren personelin görüşlerini almaya yönelik olarak araştırmacı tarafından düzenlenmiş bir anket formu kullanılmıştır. Bu anket formu seramik alanında uzman akademisyen ve öğretmenler tarafından ortaklaşa oluşturulmuştur.

Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlerin cinsiyet ve mesleki özellikleri sorgulanmaktadır. İkinci bölümde; seramik dersinde kullanılan yöntem-teknik ile araç gereçlere ilişkin özellikler beş ana başlık altında sorgulanmaktadır. Beş ana başlık; Yöntem ve tekniklerin ne sıklıkla kullanıldığı (8 madde), seçiminde nelere dikkat edildiği (7 madde), seçiminde karşılaşılan sorunlar (7 madde) ayrıca araç gereçlerin ne sıklıkla kullanıldığı (48 madde) ve kullanımında karşılaşılan sorunlardan (9 madde) oluşmaktadır. Her bir ana başlık birden beşe kadar derecelendirilmiş olarak yanıtlanmaktadır (1, Hiçbir zaman; 2, Nadiren; 3, Bazen; 4, Çoğunlukla; 5, Her zaman). İstatistiksel analizler için beş ana başlıktaki alt maddeler toplanarak her bir ana başlık tek bir değere dönüştürülmüştür. Üçüncü bölümde öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı okullarda seramik eğitimi için hazırlanan modül linki konusundaki bilgi durumları ve görüşleri incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS 16.0 istatistik paket programı ile yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerde sayı (N) ve yüzde dağılımı (%), ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapmadan (S) yararlanılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde grup sayısının küçük olması nedeniyle non-parametrik testler kullanılmıştır. Cinsiyet, bireysel sanatsal çalışmalara katılma, hizmet içi eğitimlere katılma, MEB modül linkinin yeterliliği konusundaki düşüncelerde Mann Whitney U analizi, mezuniyet sonrası geçen süre ve okutulan sınıf sayısında Kruskal Wallis varyans analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulguların önem değerinin belirlenmesinde çift yönlü p değeri kullanılmış, 0.05 den küçük değer önemli olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, Öğretmen Görüşlerine Göre Ortaöğretim Kurumlarındaki Seramik Derslerinde Uygulanan Öğretim Yöntem ve Teknikleri ile Araç-Gereç ve Malzeme Kullanımının İncelenmesi başlıklı araştırmada bulgular ve yorum araştırmanın alt problem sırası gözetilerek analiz edilmiştir. Araştırmanın problemi kapsamında öğretmenlerin "seramik" dersinde kullandıkları yöntem ve teknikleri ne sıklıkla kullandıkları araştırılmış ve bu amaçla yüzde (N) ve frekans (f) teknikleri kullanılmıştır. Bu sonuçlar Çizelge 1' de gösterilmiştir.

Çizelge 1: Seramik Dersinde Çeşitli Yöntem ve Tekniklerin Kullanım Sıklığının Dağılımına İlişkin Bulgular

Seramik dersinde çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanım sıklığının dağılımı					
Yöntem- Teknikler	Hiçbir zaman N (%)	Nadiren N (%)	Bazen N (%)	Çoğunlukla N (%)	Her zaman N (%)
Anlatım	-	-	1 (2,9)	15 (44,1)	18 (52,9)
Soru-Cevap	-	-	2 (5,9)	12 (35,3)	20 (58,8)

Çizelge 1'in devamı

Problem Çözme	-	2 (5,9)	2 (5,9)	15 (44,1)	15 (44,1)
Gösteri	-	-	11 (32,4)	9 (26,5)	14 (41,2)
Gözlem Gezisi	-	10 (29,4)	15 (44,1)	5 (14,7)	4 (11,8)
Örnek Olay İncelemesi	-	1 (2,9)	16 (47,1)	12 (35,3)	5 (14,7)
Grup Tartışması	-	1 (2,9)	9 (26,5)	15 (44,1)	9 (26,5)
İş Başında Eğitim	-	-	-	4 (11,8)	30 (88,2)

Çizelge 1'den seramik dersinde çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanım sıklığının dağılımına bakıldığında en sık kullanılan yöntem-tekniklerin %88.2 ile iş başında eğitim olduğu bulunmuştur. Arkasından en sık kullanılan yöntemlerin sırasıyla soru cevap (%58.8), anlatım (%52.9), problem çözme (%44.1), gösteri (%41.2), grup tartışması (%26.5), örnek olay incelemesi (%14.7) ve gözlem gezisi (%11.8) olduğu bulunmuştur. Seramik dersinin amaç ve kazanımları ile dersin alan itibariyle daha çok bireysel uygulamaya yönelik oluşu, öğretmenleri "iş başında eğitime" ve bu yaklaşımla da bireysel tecrübeye doğru yönlendirdiği düşünülmektedir.

Araştırmanın probleminde, öğretmenlerin "seramik" dersi kapsamında kullanılan araç-gereçlerin kullanım sıklıkları araştırılmıştır. Bu amaçla yüzde (%) ve frekans (N) tekniklerinden yararlanılmış ve Çizelge 2'de sunulmuştur.

Çizelge 2: Seramik Dersinde Kullanılan Araç-Gereçlerin Kullanım Sıklığının Dağılımına İlişkin Bulgular

Seramik dersinde kullanılan araç-gereçlerin kullanım sıklığının dağılımı					
Seramik Dersinde Kullanılan Araç-Gereçlerin Kullanım Sıklığı	Hiçbir zaman N (%)	Nadiren N (%)	Bazen N (%)	Çoğunlukla N (%)	Her zaman N (%)
1.Konuya ilişkin örnekler ve Basılı kaynaklar	-	-	-	2 (5.9)	32 (94.1)
2.Elektronik materyaller	-	-	1 (2.9)	1 (2.9)	32 (94.1)
3.Gönye ve çeşitli cetveller	-	-	-	3 (8.8)	31 (91.2)
4.Çamur saklama kutuları	-	-	-	-	34 (100.0)
5.Metal kurutma rafları	-	-	-	1 (2.9)	33 (97.1)
6.Metal depolama rafları	-	-	-	-	34 (100.0)
7.Kilitli dolapları fırçalar, Oyma, kazıma ve kesme bıçakları	-	-	-	1 (2.9)	33 (97.1)
8.Mini sıvı püskürtücü	-	1 (2.9)	-	7 (20.6)	26 (76.5)
9.Ahşap ebeşuar	-	-	1 (2.9)	6 (17.6)	27 (79.4)
10.Metal ebeşuar	-	-	1 (2.9)	8 (23.5)	25 (73.5)
11.Pistole	-	1 (2.9)	1 (2.9)	8 (23.5)	24 (70.6)
12.Fırın plakası koruyucu	1 (2.9)	4 (11.8)	17 (50.0)	6 (17.6)	6 (17.6)
13.Seramik fırını	-	-	-	-	34 (100.0)
14.Çamur tornası	-	7 (20.6)	10 (29.4)	11 (32.4)	6 (17.6)

Çizelge 2'nin devamı

15.Alçı tornası ve Alçı torna bıçakları	3 (8.8)	11 (32.4)	13 (38.2)	6 (17.6)	1 (2.9)
16.Şırınga seti	-	7 (20.6)	20 (58.8)	7 (20.6)	-
17.Ahşap pergeller	-	2 (5.9)	21 (61.8)	10 (29.4)	1 (2.9)
18.Ahşap-metal sistireler	-	3 (8.8)	17 (50.0)	11 (32.4)	3 (8.8)
19.Elekler	-	2 (5.9)	11 (32.4)	17 (50.0)	4 (11.8)
20.Fırın plakaları	-	-	2 (5.9)	2 (5.9)	30 (88.2)
21.Fırın plaka ayakları	-	-	2 (5.9)	3 (8.8)	29 (85.3)
22.Kesme teli	-	-	3 (8.8)	10 (29.4)	21 (61.8)
23.Sırlama maskeleri	-	-	3 (8.8)	13 (38.2)	18 (52.9)
24.Metal üçayaklar	-	-	10 (29.4)	13 (38.2)	11 (32.4)
25.Merdaneler	-	-	4 (11.8)	16 (47.1)	14 (41.2)
26.Puar, Sırlama maşaları, Sır pompası, Turnet	-	-	4 (11.8)	19 (55.9)	11 (32.4)
27.Seramik yapıştırıcı	1 (2.9)	7 (20.6)	13 (38.2)	10 (29.4)	3 (8.8)
28.Mermer masa	-	4 (11.8)	21 (61.8)	6 (17.6)	3 (8.8)
29.Fırın eldiveni	-	1 (2.9)	4 (11.8)	20 (58.8)	9 (26.5)
30.Seger piramidi	2 (5.9)	16 (47.1)	9 (26.5)	4 (11.8)	3 (8.8)
31.Manganoksit kalemi	2 (5.9)	17 (50.0)	12 (35.3)	1 (2.9)	2 (5.9)
32.Bome	-	15 (44.1)	15 (44.1)	2 (5.9)	2 (5.9)
33.Sır değirmeni	31 (91.2)	-	1 (2.9)	1 (2.9)	1 (2.9)
34.Kap ve kovalar	-	-	3 (8.8)	6 (17.6)	25 (73.5)
35.Plaka açma aparatları	-	-	4 (11.8)	10 (29.4)	20 (58.8)
36.El mikseri	-	-	4 (11.8)	12 (35.3)	18 (52.9)
37.El zımparası	-	1 (2.9)	2 (5.9)	9 (26.5)	22 (64.7)
38.Çamur karıştırıcı büyük mikser	1 (2.9)	14 (41.2)	13 (38.2)	3 (8.8)	3 (8.8)
39.Çamur karıştırıcı el mikseri	1 (2.9)	4 (11.8)	9 (26.5)	11 (32.4)	9 (26.5)
40.Bezler	-	-	1 (2.9)	2 (5.9)	31 (91.2)
41.Su kapları	-	-	1 (2.9)	1 (2.9)	32 (94.1)

Çizelge 2'ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin, seramik dersinde kullanılan araç-gereçlerin kullanım sıklığının dağılımına ilişkin veriler incelendiğinde “her zaman” için verilen cevaplar aşağıdaki gibidir;

Çamur saklama kutuları, metal depolama rafları ve seramik fırını %100; kilitli dolaplar, metal kurutma rafları, fırçalar, oyma, kazıma ve kesme bıçakları %97.1; konuya ilişkin örnekler, basılı kaynaklar, elektronik materyaller ve su kapları % 94.1; gönye, çeşitli cetvel ve bezler %91.2; fırın plakaları %88.2; fırın plaka ayakları %85.3; ahşap ebeşuar %79.4; mini sır püskürtücü %76.5; metal ebeşuar, kap ve kovalar %73.5; pistole %70.6; el zımparası %64.7; kesme teli %61.8; plaka açma aparatları %58.8; sırlama maskeleri ve el mikseri %52.9; merdaneler %41.2; metal üçayaklar, puar, sırlama maşaları, sır pompası ve turnet %32.4; fırın eldiveni ve çamur karıştırıcı el mikseri %26.5; fırın plakası koruyucu, çamur tornası %17.6; elekler %11.8; ahşap-metal sistireler, seramik yapıştırıcı, mermer masa, seger piramidi ve çamur karıştırıcı büyük mikser %8.8; mangan oksit kalemi ve bome %5.9; alçı tornası, alçı torna bıçakları, ahşap pergeller ve sır değirmeni %2.9'dur.

Konuya ilişkin örnekler, basılı kaynaklar ve elektronik materyallerin kullanımının % 94.1 olduğu belirlenmiştir. Özellikle seramik eğitimi alanında uygulamalı ve görsel örneklerin

gösterilmesi; dergi, fotoğraf vb. gibi basılı kaynakların değerlendirilmesi ve projeksiyon, fotoğraf makinesi vb. gibi elektronik materyallerinin kullanımının seramik eğitimi alanında da sıklıkla kullanıldığını göstermektedir.

Çizelge 3: Seramik Dersinde Kullanılan Yöntem-Teknik ve Araç-Gereç Kullanım Özelliklerinin Bireysel Sanatsal Çalışmalara Katılım Durumunun Dağılımına İlişkin Bulgular

Seramik dersinde kullanılan yöntem-teknik ve araç gereç kullanımı	Bireysel sanatsal çalışmalara katılma durumu		U	
	Evet (N=12) Sıra Ort.	Hayır (N=22) Sıra Ort.	Z	p
Yöntem Kullanım Sıklığı	15.00	18.86	1.087	.277
Yöntem Seçimi	16.42	18.09	0.477	.634
Yöntem Seçimi Sorunlar	12.21	20.39	2.304	.021*
Araç-gereç Kullanım sıklığı	16.71	17.93	0.343	.732
Araç-gereç sorunlar	11.25	20.91	2.711	.007*

*p<0.05

Çizelge 3'e göre seramik dersinde kullanılan yöntem-teknik seçiminde karşılaşılan sorunlar ve araç-gereçlerin kullanımındaki sorunları tanımlamada bireysel sanatsal çalışmalara katılıp katılmama durumu önemli bulunmuştur (p<0.05). Yapılan istatistiksel incelemede yöntem-teknik seçiminde sorun yaşama ortalaması bireysel sanatsal çalışmalara katılmayanlarda ($\bar{X}$ 26.2±3.2) katılanlara göre ($\bar{X}$ 23.6±4.6) daha yüksektir. Benzer şekilde araç-gereç kullanımında sorun yaşama ortalaması bireysel sanatsal çalışmalara katılmayanlarda ($\bar{X}$ 32.2±3.7) katılanlara göre ($\bar{X}$ 26.1±6.1) daha yüksektir. Ayrıca yöntem, araç-gereç kullanım sıklığı ve yöntem seçimi durumlarının bireysel sanatsal çalışmalara katılmayla ilişkili olmadığı bulunmuştur (p>0.05).

SONUÇ

Araştırma kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı ortaöğretim okullardaki seramik alan eğitimi derslerinde öğretmenlerin öğretim yöntem ve teknikleri ile araç-gereç ve malzeme kullanımına ilişkin görüşlerine göre değerlendirmelerin bazıları şöyledir;

Öğretmenlerin, seramik dersinde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma sıklığına ilişkin olarak, en fazla kullanılan yöntem ya da tekniğin iş başında eğitim olduğu görülmektedir. Bu da öğretmenlerin genellikle geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Öğretmenlerin, seramik dersinde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerin seçiminde dikkat ettikleri özelliklere ilişkin olarak tekniklerinin seçimini etkileyen en önemli unsurun zaman olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin, seramik dersinde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerin seçiminde karşılaşılan sorunların dağılımına ilişkin görüşler incelendiğinde bu etkenler arasında

sırasıyla; materyal temininde yaşanan zorluklar, müfredat yetiştirme kaygısı, materyal hazırlamanın uzun sürmesi ve okul yönetiminin yeterli destek sağlamaması gibi unsurların öne çıktığı görülmektedir.

Öğretmenlerin, seramik dersinde kullandıkları araç-gereçlerin kullanım sıklığının dağılımına ilişkin görüşler incelendiğinde bu etkenler arasında en çok kullandıkları araç-gereçler; çamur saklama kutuları, metal depolama rafları ve seramik fırını; gönye ve çeşitli cetveller; metal kurutma rafları, kilitli dolaplar, fırçalar, oyma, kazıma ve kesme bıçakları; su kapları; bezler; fırın plakaları; fırın plaka ayakları; ahşap ebeşuar; mini sır püskürtücü; metal ebeşuar, kap ve kovalar ve pistoledir. Bununla birlikte alçı tornası, alçı torna bıçakları ve sır değirmeni ise oldukça az kullanılmaktadır.

ÖNERİLER

Araştırmada, elde edilen bulgulara dayalı olarak elde edilen sonuçlardan, seramik alan eğitimi ile bu konuda yapılacak yeni araştırmalara ilişkin şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Müdürlüklerine bağlı liselerde seramik eğitimi veren öğretmenler; kullandıkları öğretim yöntemlerini belirlerken işleyecekleri konuyu, ellerinde bulundukları araç ve gereçleri, kullanılması planlanan teknikleri, öğrencinin bilgi düzeyini, öğrenci grubunun sayısını yeteneklerini ve ilgilerini göz önünde bulundurmalıdırlar.
2. Seramik öğretmenlerinin özellikle yöntem seçiminde gezi-gözlem ve grup tartışması yöntemlerini en az kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Oysa çok az kullanılan gezi-gözlem yöntemi; eğitim ve öğretim faaliyetlerinin bir parçası olarak amaçlı ve planlı olacak şekilde okul dışı bir ortamda gözlemlerde bulunarak kullanılabilir.
3. Özellikle üniversitelerin seramik alanlarından mezun akademisyenlerin veya serbest seramik sanatçılarının okullara çağırılması, onların bilimsel ve sanatsal yönlerinin tanıtılması aracılığı ile “model toplantıları” düzenlenmesi ile öğrencilere yararlar sağlanabilir..
4. Öğretmenlerin seramik alan eğitimi dersini daha etkili şekilde sunabilmeleri için kendilerini geliştirmeye açık olmaları gerekmektedir. Bu durum özellikle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlerin alanlarındaki hizmetiçi eğitimlerle desteklenmelidir. Çağdaş seramik sanatının durumu hakkında öğretmenlere ve öğrencilere üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde akademisyen/seramik sanatçıları bilgilendirmelerde bulunabilirler.
5. Özellikle seramik alanında ilgili materyallere ulaşmanın zorluğu ve görsel materyallerin maliyetinin fazlalığı nedeniyle her okulun kendine ait küçük de olsa mutlaka seramik alanında bir kütüphanesi olmalıdır. Öğrenciler teorik bilgilerle desteklenirken araştırma yapma konusunda gelişmelidirler.
6. Seramik uygulamaları kapsamında kullanılan araç-gereçlerin doğru ve etkili kullanımı konusunda okulda bir rehberin bulunması gerekmektedir. Özellikle seramik fırınları, değirmenler, alçı torna, pistole vb. teknik araç gerecin randımanlı bir şekilde nasıl kullanılacağına öğrenilmesi seramik dersindeki iş akışının düzenlenmesinde öğretmenlere oldukça yarar sağlayacaktır.

7. Seramik alan öğretmenleri seramik alanında internetten ulusal ve uluslar arası etkinlikleri (sergi, çalıştay, bianel, trianel vb.) takip edilmelidir. Bu etkinliklerin bir çıktısı alınarak atölyede öğrencilerin kolayca görebilecekleri bir alanda oluşturulacak panolarda öğrencilere sunulmalıdır.

8. Araştırma kapsamında, seramik alanında uygulaması yapılacak teknik çözümlerinin zaman, malzeme, ekonomiklik, öğrencinin algılama süreci, uygulama kolaylığı vb. düşünceler ve öğretmenlerin anket kapsamında açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar göz önüne alınarak; anlatım dili sade ve açık olan, aşırı detaylandırmalardan kaçınarak işlem basamaklarının hem iki boyutlu hem de üç boyutlu görselleri ile desteklenen akıtma yöntemi ile yapılan ajur dekoru, Mili Eğitim Bakanlığı'nın ön gördüğü modül yazım formatına uygun biçimde öneri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Alma, S. (2005). *Temel Eğitim Sistemleri Açısından Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinin Karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Ağatekin, M. (2002). *Cumhuriyet Sonrası Çağdaş Türk Seramik Sanatının Gelişimi ve Dili Yönünden Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Anılanmert. B. ve Rona, Z. (1997). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, 3.Cilt, İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- Çağlar, A. (2012). *Meslek Liselerinin Sorunları*, Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve Avrupa Meslek Yüksek Okulları Yayınları, İstanbul.
- Çobanlı, Z. (1995). Seramik Sanatında Kimi Tasar Üretme Yöntemlerinin Çaydanlık Örneği İle Tanıtımı, Tasarım ve Dekor Semineri Bildirileri, *İstanbul: Türk Seramik Derneği Yayını* (12), 14-22.
- Demir, E. (2010). *Kütahya Çini-Seramiklerinin Motif Özellikleri ve Seramik Bölümü Öğrencilerinin Bu Seramik ve Motiflerden Etkilenme Düzeyleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Daşdağ, E. (2009). *Güzel Sanatlar Fakültelerinde Seramik Tasarımı İle İlgili Derlerde Uygulanan Yöntemlerin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fidan, N., ve Erden, M. (1993). *Eğitime Giriş*. Ankara: Meteksan Yayıncılık.
- Frigola, R. D. (2006). *Seramik; Dekoratif Teknikler*, Çeviren: Feza Altunıç, Ankara: İnkılap Yayınevi.
- Gençaydın, Z. (1990). *Ortaöğretim Kurumlarında Resim-İş Öğretimi ve Sorunları*, Ankara: Şafak Matbaası.
- Germe, J. F. (1990). *Modernising Vocational Education and Training Research in Europe, Background Report, CEDEFOP (European Centre for The Development of Vocational Training)*, Printed in The European Union, Lüksemburg, 70 (2).

- İşler, H. (2006). *Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Sisteminin Avrupa Birliği'ne Uygunluğu*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kehnemüyi, Z. (1992). *Çocuğun Görsel Sanat Eğitimi*, Doğan Kardeş Çocuk ve Eğitim Kitaplığı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kırıçoğlu, O. (2002). *Beşikten Mezara Sanat ve Kültür Eğitimi*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- MEB. (2011). *Mesleki ve Teknik Öğretim Kurumları ve Meslekler Rehberi*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Nazlı, M. H. (2010). *Gazetecilik Alanı Modüler Öğretim Programına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, G. (2007). *Problem Çözme Yönteminin Eleştirel Düşünme ve Erişmeye Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Özen, T. A. (2002). *Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Seramik Temel Sanat Eğitimi II.*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayını, (29).
- San, İ. (1983). *Sanat Eğitimi Kuramları*. Ankara: Özen Matbaacılık.
- Uludağ, K. (1998). *Seramik Sanatının Kimlik Sorunu*, Türkiye'de Sanat Dergisi, (33), 37.